

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור – מזמור קי"ג – המשפילי לראות בשמים ובארץ

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – איתמר אלדר

לעילוי נשמת מאיר וליבע פרידמן, ודוד אליהו ורחל לאה פלדמן

1. מבנה חלק א':

פתיחה: הללויה הללו עבדי ד' הללו את שם ד': (ב) יהי שם ד' מברך מעתה ועד עולם:

1. הקב"ה משגיח על הארץ - על האדם הפרטי

2. גאולת ישראל - כל הטבע נרתם להשגחתו

3. בקשת טובה לעם ישראל בשביל שנוכל להללו

4. בקשת טובה לאדם הפרטי בשביל שיהללו כנגד כל העם.

סיומת: הללו את ד' כל גוים שפכוהו כל האמים: (ב) כי גבר עלינו חסדו ונאמת ד' לעולם הללויה.

2. מי פד' אלהינו המגביהי לְשָׁכַת המשפילי לראות בשמים ובארץ:

3. ויש כת אחרת טועין אחר ע"א מצד אחר יותר עמוק וזה כי הם סוברים כדברי קצת הפילוסופים האומרים עזב ה' את הארץ ועם היותם מאמינים מציאות השם ואחדותו ושאינו גוף ולא כח בגוף יאמינו שאין לשם השגחה בעולם השפל כלל ויחשבו זה רוממות בחק השם שלא ישגיח במין האדם להיות האדם פחות נבזה ומאוס בעיניו ויחשבו זה מעלה אל ה' ורוממות בחוקו שלא ישגיח בדבר הפחות כי יאמרו שהסכלות בדברים הגרועים טוב מהשגחתם ואיוב היה נוטה אל זה הדעת באמרו מה אנוש כי תגדלנו וכי תשית אליו לבך (איוב ז') ולזה היה מיחס הנהגת העולם השפל אל הגלגלים ועל כיוצא בזה אמר דוד אשר יומרוך למזמה (תהלים קל"ט) כלומר הם מרוממים ומנשאים אותך והרוממות והעלוי שמיחסים אליך הוא למזמה ולאמר שאינך משגיח בפרטים ויחשבו שהיותו יתברך משגיח בפרטים יהיה החסרון בחקו לפי שזה יביא אל שיתרצה פעם ויתקצף פעם ואל כיוצא בזה מן הדברים שהם שנוי בחקנו ויחייבו חסרון בחקו יתברך שישתנה מן הרצון אל הקצף (ספר העיקרים, מאמר שלישי פרק יח')

4. מבנה מזמור קיג:

כותרת: (א) הללויה הללו עבדי ד' הללו את שם ד':

"המגביהי לשבת - בשמים:"

(ב) יהי שם ד' מברך מעתה ועד עולם: - זמן

(ג) ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם ד': - מקום

(ד) רם על כל גוים ד' - אדם

על השמים כבודו: - סיכום של היותו אדיר, גדול ומקומו בשמים.

לב המזמור ומשמעותו:

(ה) מי פד' אלהינו

המגביהי לְשָׁכַת: (ו) המשפילי לראות

בשמים ובארץ:

"המשפילי לראות - בארץ:"

(ז) מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון:

(ח) להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו:

(ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

חלק א' - הללוי-ה (קייג-קייז)	חלק ב' – הודו (קייח)
הללו את ד' כל גוים שבחוהו כל האמים: (ב) כי גבר עלינו חסדו ונאמת ד' לעולם הללויה	הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו
ישאל...בית אהרן...יראי ד'...יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: (יג) יברך יראי ד' הקטנים עם הגדלים:	יאמר נא ישראל...יאמרו נא בית אהרן...יאמרו נא יראי ד' כי לעולם חסדו:
אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ונגזון אמצא: (ד) וקשם ד' אקרא	מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה
ישאל בטח בד' עזרם ומגנם הוא...	טוב לחסות בד' מבטח באדם: (ט) טוב לחסות בד' מבטח בנדיבים:
רם על כל גוים ד' על השמים כבודו:	אלי אתה ואוהד אלהי ארומך:
אנה ד' כי אני עבדך אני עבדך בן אמתה פתחת למוסרי:	אנה ד' הושיעה נא אנה ד' הצליחה נא:
כי חלצת נפשי ממנות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי:	יסר יסרני יה ולמות לא נתנני:
לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה	לא אמות כי אנה ואספר מעשי יה